Remissvar 2025-03-03

autism
Sverige

Socialdepartementet

Remissvar rörande utredningen: En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)

Autism Sverige överlämnar härmed sitt remissvar över ovan rubricerat betänkande. Vi arbetar för att skapa bättre levnadsvillkor för personer med autism. Vår vision är ett samhälle där alla kan delta, där personer med autism möts med respekt och har bra livskvalitet genom hela livet. Autism Sverige representerar omkring 18 500 medlemmar och bland dessa finns personer med egen funktionsnedsättning, närstående och personer som är yrkesverksamma inom området.

Övergripande synpunkter

Autism Sverige instämmer i att det finns situationer där dagens lagstiftning inte är tillräcklig för att stödja och skydda barn och unga. Dock saknar Autism Sverige en övergripande analys och genomlysning av hur förslagen kan, dels påverka, dels anpassas för personer med funktionsnedsättning, såväl barn och ungdomar som vuxna. Vidare anser Autism Sverige att det kan finnas risk för att socialtjänstens beslut kan uppfattas som godtyckliga och att tilliten därför kan minska till följd av förslagen.

9.4 Överväganden och förslag

Barn och unga med funktionsnedsättning.
Ett av socialtjänstens grunduppdrag är att ge barn och unga skydd och stöd. I egenskap av myndighet innebär det att socialtjänstens arbete behöver bygga på tillit och förtroende hos de barn, unga och familjer som myndigheten möter i det dagliga arbetet. De senaste årens samhällsutveckling har lett till att unga personer med funktionsnedsättning som autism, löper ökad risk att bli s.k. ”easy targets” – individer som kan utnyttjas och vilseledas in i olika sorters brottslighet. Det kan handla om grov ekonomisk brottslighet eller transport/förvaring av narkotika m.m. Detta kräver nya metoder och arbetssätt inom både socialtjänsten samt andra myndigheter. Denna grupp

av individer är i behov av både stöd och skydd utifrån deras respektive förutsättningar. Autism Sverige vill betona att de särskilda behov och utmaningar som barn och unga med funktionsnedsättning har/möter i detta sammanhang, helt saknas i utredningens analys.

Insatser i öppna former till vårdnadshavare utan att vårdnadshavarna har samtyckt/Vitesförläggande

Socialtjänstens biståndsbedömda insatser handlar ofta övergripande om att etablera ett socialt arbete i familjen. Ett sådant arbete bygger på tillit, förtroende, delaktighet och motivation. För föräldrar med funktionsnedsättning som autism kan extra stöd behövas i föräldraskapet. Dessa föräldrar kan behöva anpassningar för att kunna ta till sig det stöd som erbjuds. Tvingande insatser kan riskera att skada förtroendet för socialtjänsten. Vidare kan det finnas risk för en bristande förståelse: Vårdnadshavare med en funktionsnedsättning som autism kan oroa sig för att socialtjänsten saknar tillräcklig kunskap om autism, vilket kan leda till felaktiga bedömningar och olämpliga insatser. Mot denna bakgrund anser Autism Sverige att det för förföräldrar med funktionsnedsättning kan det vara direkt olämpligt med den föreslagna föreskriftsmöjligheten samt den föreslagna möjligheten att vitesförelägga föräldrar. Föräldrar med egen funktionsnedsättning bör inte kunna ges vite om de med grund i sin funktionsnedsättning inte har möjlighet att fullfölja en föreskrift från socialtjänsten. Det bör även beaktas att denna grupp av föräldrar ofta lever under knappa ekonomiska förhållanden och att ett eventuellt vite kan drabba en redan utsatt grupp hårt. De ekonomiska konsekvenserna är även svårförenliga med barnets bästa i beaktande. Autism Sverige föreslår istället att ett individanpassat, adekvat stöd ges av personer med god kunskap om livsbetingelserna för föräldrar med funktionsnedsättning.

Tillfällig föräldrapenning till vårdnadshavare

Autism Sverige ser överlag positivt på förslaget om att kunna ge tillfällig föräldrapenning till vårdnadshavare för att t.ex. kunna delta i familjebehandling eller andra rekommenderade insatser. Det ökar flexibiliteten och möjligheten för vårdnadshavare som idag tackar nej till biståndsbedömda insatser från socialtjänsten på grund av att de inte har ekonomiska förutsättningar att delta under arbetstid.

LIV

Den 1 juli 2025 planeras den nya socialtjänstlagen träda i kraft vilket innebär att socialtjänsten ska bedriva verksamheten i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet: Den hjälp som erbjuds ska baseras på bästa tillgängliga kunskap om vad som kan göra mesta möjliga nytta för individen. Mot denna bakgrund kan införandet av

LIV bli komplext då flera delar i förslaget saknar stöd i forskning, samt att införandet av LIV kan öka rädslan för tvångsingripanden från socialtjänsten. Redan idag känner många föräldrar med funktionsnedsättning en rädsla för ingripanden.
Samtidigt är det av yttersta vikt att socialtjänsten inte ses som en repressiv och rättsosäker myndighet. Införandet av LIV riskerar att få den effekten samt att det finns en risk för sammanblandning av olika roller om socialtjänsten ska utföra ett arbete under former som liknar påföljder för dömda personer.

Uppdrag till Socialstyrelsen om att kartlägga insatser till vårdnadshavare

Autism Sverige instämmer i att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att kartlägga, analysera och ta ställning till om de insatser i öppna former som erbjuds vårdnadshavare i dag, fullt ut möter vårdnadshavares behov av praktiskt stöd och hjälp. Uppdraget bör särskilt kartlägga det stöd som ges till föräldrar med funktionsnedsättning.

Insatser i öppna former och särskilda föreskrifter till barn och unga

Vad gäller ”socialt nedbrytande beteende” så vill Autism Sverige understryka att socialtjänsten lätt kan misstolka de svårigheter som barn med autism har och uppfatta att dessa beror på bristande omsorg från föräldrarna eller misstas för beteende som beror på barnets funktionsnedsättning. Det är inte ovanligt att barn och unga med autism har en problematisk skolgång med oregelbunden närvaro på grund av bristande adekvat stöd. Ett undermåligt praktiskt stöd kan dock aldrig åtgärdas genom regulatoriska åtgärder. Därför riskerar de föreskrifter som utredningen föreslår, t.ex. avseende skolgång, fritidsaktiviteter och praktik att ge kraftigt oönskade effekter för personer med autism. Det kan handla om en förvärrad problematik med ohälsa av både psykisk och fysisk karaktär. Vidare kan dylika förskrifter tendera att bli tomma slag i luften då den nya lagen inte innehåller några tydliga uppföljande konsekvenser när barnet/den unge inte följer den beslutade föreskriften

Avslutning

Autism Sverige uppmanar till att noggrann hänsyn tas till de särskilda behov som finns hos personer, såväl barn som vuxna, med funktionsnedsättning vid den fortsatta beredningen av förslaget. Autism Sverige är tillgängligt om behov finns av praktisk kunskap och en fortsatt diskussion.

Camilla Rosenberg
Ordförande Autism Sverige